

Ünneplés barátokkal

Tizenegyedik alkalommal rendezték meg idén nyáron Veszprémben az Auer Fesztivált. Ebben a kritikában – amely az eseménysorozat egyik koncertjéről hivatott beszámolni – tehetnénk úgy is, mintha mindenki tudná, mi rejlik a név mögött, de ezt inkább ne tekintsük természetesnek. Auer Lipót (1845–1930) egy zsidó szobafestő negyedik gyermekeként született Veszprémben, ahonnan nemzetközi hírű hegedűsként Bécsig, Párizsig, Lipcséig, Szentpétervárig és az Amerikai Egyesült Államokig röpítette a világsiker. Nem csupán a kor körülrajongott virtuózai közé tartozott, de a legnagyobbak egyike volt. Jól illusztrálja mindezt, hogy 1878-ban, ugyanabban az évben, amikor Johannes Brahms egy magyarnak, a köpcsényi születésű Joachim Józsefnek ajánlotta *Hegedűversenyét*, egy másik, szintén D-dúr hangnemű remekművel is gyarapodott a műfaj, Pjotr Csajkovszkijéval – ezt a kompozíciót az orosz szerző egy másik magyarnak, Auernek tervezte ajánlani, remélve, hogy a Szentpétervári Konzervatórium nagy tekintélyű professzora be is mutatja a darabot. Auer azonban kifogásokat fogalmazott meg a magánszólam játszhatóságával kapcsolatban, így az opust Csajkovszkij végül Adolf Brodskijnak dedikálta. Ő is mutatta be végül a hallatlanul népszerűvé vált darabot Bécsben – igaz, a kilencvenes évektől már Auer is műsorán tartotta az alkotást. Később Glazunov is neki ajánlotta *Hegedűversenyét*.

Auer szeretettel emlékezett vissza Veszprémre – és Veszprém is őrzi a hegedűs emlékét. Amikor egy évtizede először rendezték meg az Auer Fesztivált, a zeneünnep nem véletlenül szerveződött egy helyi vonós együttes, a *Mendelssohn Kamarazenekar* és hegedűművész-karmester alapítója-vezetője, *Kováts Péter* (1960) munkája köré: egy nagy vonós muzsikusz emléke előtt egy vonós együttes tud a legadekvátabb módon tisztelni – magas színvonalú vonós produkciókkal és olyan vendégekkel, akik ezt a színvonalat tovább emelik. A színvonal a fesztivál alapításakor már adott volt, nem véletlen, hogy az évek során abszolút világklasszis szólisták is szívesen elfogadták az együttes meghívását a hegedűs Gidon Kremertől a zongorista Lucas Debargue-on át az idei év legkiválóbb vendégéig, Steven Isserlisig, aki nagy hatású koncerten szólaltatta meg Haydn *D-dúr csellóversenyét*.

Ez a kritika azonban nem Isserlis fellépéséről, hanem a negyvenéves Mendelssohn Kamarazenekar gálaestjéről szól. A koncertet a nagy érdeklődésre való tekintettel egyazon napon kétszer kellett megrendezni, egy délutáni és közvetlenül utána egy esti hangversenyként. Ellenkéntben Debrecennel, Miskolccal, Szegeddel, Péccsel, Szombathellyel és más megyeszékhelyekkel, Veszprémnek negyven éve nem volt hivatásos szimfonikus zenekara, és az effajta hiány általában jelentősen akadályozza egy város zenei életé-

nek kibontakozását. Ezen kívánt változtatni 1985-ben a fiatal hegedűművész, Kováts Péter, aki hozzá hasonlóan pályakezdő, helybeli vonós muzsikustársaival megalapította az azóta is vezetésével működő Mendelssohn Kamarazenekart, amely az évtizedek folyamán kitartó és céltudatos munkával sokat fejlődött és imponáló eredményeket ért el, Magyarországon és külföldön is sokat koncertezve, és kisegítő fúvós muzsikussal immár hosszú ideje a szimfonikus repertoár megszólaltatójaként is gazdagítva a város zeneéletét. Sőt, az igazat megvallva, nem *gazdagításról* méltányos szólni, hanem *megteremtésről*, hiszen az első évtizedekben a Mendelssohn Kamarazenekar valójában a város zeneéletének „zöldmezős beruházásaként” funkcionált, kezdetben saját erőből működő független együttesként, idővel pedig – máig – a város anyagi támogatását is élvezve.

Nagyon fontosak az ilyen és ehhez hasonló együttesek országszerte, hiszen bár kétségtelenül szép az, amikor a fővárosban élő zenekritikusok a fővárosban működő zenekarok fővárosi koncertjeiről írnak fővárosi lapokba, de Budapest csak az ország kis része, és a vidék zeneéletét csak helyben működő zenekarok tudják megteremteni, ahogyan a vidéki zeneélet folytonosságát, fejlődését is csak ők tudják biztosítani. E sorok írója 1980-ban, kezdő zenekritikusként Kroó György (a zeneakadémiai zenetudományi képzés akkori irányítója, a Bartók rádió zenei népművelési rovatának vezetője és az Új Zenei Újság című rádióműsor felelős szerkesztője) megbízását teljesítve egy évadon át bejárta Magyarországot Nagykanizsától Dunaújvárosig,

Debrecentől Szegedig, meghallgatva az összes vidéki zenekart, hogy beszámoljon koncertjeikről az Új Zenei Újság mikrofonja előtt. Kroó nehéz és minden tekintetben kényelmetlen feladatot akart adni az akkor harmadéves zenetudományi szakos hallgatónak, hogy jó kritikus váljék belőle, ugyanakkor a feladat „iskola”-jellege mellett számomra az is nagy tapasztalat volt, hogy a fővárosi zenekarok mellett megismerem az összes vidéki műhely munkájának – akkoriban még igencsak „változó” – színvonalát, megtanulva, hogy minden teljesítményt a saját paradigmáján belül kell megítélni. Ennek emlékével a hallásomban állíthatom, hogy negyvenöt év alatt a magyar vidéki szimfonikus zenekarok játékszínvonala *elképzelhetetlenül sokat* emelkedett. A Mendelssohn Kamarazenekar 1980-ban még nem is létezett, csak öt évvel később alakult meg, létrejöttétől napjainkig azonban annak a nagyszerű fejlődésnek a részese, amely máig tart, és amelynek még korántsem járunk a végén. Mindehhez örömtelien hozzátartozik, hogy Veszprémnek 2013 óta Hangvilla néven van egy szép, 21. századian modern és rendkívül kellemes környezetet nyújtó koncertterme (hivatalosan Hangvilla Multifunkcionális Közösségi Tér a neve), amelyben kamaraterem és konferenciaterem is található, 495 fő befogadására alkalmas nagyterme pedig egy Veszprém nagyságrendű ötvenhatezres város számára éppen tökéletes. Ez a hely ad otthont a Mendelssohn Kamarazenekarnak is.

Vannak kamarazenekarok, amelyek karmester nélkül működnek, s produkcióikat hegedűjáték közben a koncertmester irányítja, más együt-

tesek élére dirigens áll. A Mendelssohn Kamarazenekar által választott megoldás érdekes kombináció: karmesterrel dolgoznak, aki azonban egyszersmind hegedűs is, bár a pulpituson pálcával a kezében irányít, és nincs nála hangszer. Aki máskor is látta-hallotta már a Kováts Péter vezényelte produkciókat, tudja, hogy a Mendelssohn Kamarazenekar művészeti vezetője nemcsak kitűnő hegedűs, de rátermett karmester is: plasztikus, karakterérzékeny mozdulatkultúrával és pontos ütés-technikával. Ezt a koncertet is ő irányította, sőt a megszólaló műveket konferálva az est koncepcióját is érthetővé tette a közönség számára. Az évfordulós hangversenyen a Mendelssohn Kamarazenekar egyrészt repertoárjának fontosabb fejezeteiből, több stíluskorszakból kívánt fellillantani egy-egy kompozíciót, másrészt olyan szólistákat hívott meg, akikkel az évtizedek során szívesen működött együtt.

Nyitószámként Mendelssohn *h-moll vonósszimfóniája* hangzott fel lendületes ritmikával, élénk karakterizálással és tartalmas hangzással. A kamarazenekar önálló nyitánya után *Kolonits Klára* lépett pódiumra. A kiváló szoprán Händel két műve, egy opera és egy oratórium, a *Julius Caesar* és a *Messiás* egy-egy áriáját (*Piango*; *Rejoice*) énekelte egymás után, dramaturgiai szempontból is jól működő fiktív lassú-gyors tételpárt hozva létre ily módon. Produkciója iskolapéldáját nyújtotta annak, milyen a zenei ihletettség és technikai kidolgozás szempontjából egyaránt makulátlan előadás, amelyben a két mozzanat ráadásul harmonikusan egybe is simul: makulátlan intonáció, a dallamívek ér-

zékeny rajzolata, sok plasztikusan megformált koloratúra és az áriák hangulatvilágával való teljes azonosulás jellemezte teljesítményét.

Baráti Kristóf hódító virtuozitásával, ugyanakkor értékes zenei tartalmakban is mindvégig gazdag olvasatában Saint-Saëns *Bevezetés és rondo capriccioso* című népszerű alkotása megmutatta, milyen az, amikor a hangszeres bravúr nem tolakodik a kifejezésmód, a zene méltósága és indulati-érzelmi gazdagsága elé, hanem minden megnyilvánulásával az utóbbiakat szolgálja. A hegedűművésznek ezúttal is működött az a sokszor megcsodált érzéke, amelyet működtetve a virtuóz repertoár mesterműveiben elmegy a hatáskeltés lehetőségeinek határáig, kiaknázva minden kínálkozó bravúrelemet, ugyanakkor soha nem lépve át a jó ízlés területének végét jelző vörös vonalat.

A második részben vendégegyüttes is pódiumra lépett: a G. Horváth László koncertmesteri vezetésével játszó Anima Musicae kamarazenekarra egyrészt azért esett a választás, mert a fiatal együttes már a Mendelssohn Kamarazenekar után következő generációkat képviseli, másrészt mivel az együttes, amelyben Kováts Péter tanítványai is muzsikálnak, az elmúlt években nemegyszer vendégmuzsikussal is kisegítette a veszprémi együttest nagyobb apparátusú művek megszólaltatásakor. A kamarazenekar önálló produkcióként Bartóktól játszotta el a *Kolindák* I. sorozatának vonósszenekari átíratát változatos, pontos, hangulatos olvasatban, majd a két kamarazenekar egyesítette erőit, hogy az est legnagyobb előadói létszámú és egyben egyik leg-

érdekesebb műsorszámában, Ralph Vaughan Williams – két zenekarra komponált – *Fantázia egy Thomas Tallis-témára* című alkotásában Kováts Péter értő vezénylese és az átszellemült-szuggesztív közös muzsikálás jóvoltából a koncert egyik csúcspontját jelölje ki. Ezt követően Fenyő László csellóján érzékeny kantilénával, rendkívül kifejező előadásban csendült fel Rachmaninov *Vocalise*-a, az est végén pedig

Liszt Ferenc *Magyar fantáziáját* Balázs János szórakoztató bravúrdarabként értelmezte, jellegzetes *al fresco* közelítésmóddal zongorázva, a virtuozitás igényét mindenekelőtt gesztusrendszerként és magatartásformaként érvényesítve.

A Mendelssohn Kamarazenekar gálakoncertje. Auer Fesztivál, Veszprém, Hangvilla, 2025. július 29.

Stuber Andrea

De hová?

Manapság két vidéki színház van, ahová érdemes, sőt kell menni. Az egyik a miskolci Nemzeti, a másik a szombathelyi Weöres Sándor Színház. Evvel az empirikus tapasztalattal akartam kezdeni *A Noszty fiú esete Tóth Marival* szombathelyi előadásáról szóló írást, de ezt a két mondatot kiütötte a nyeregből Andor József, az *Élet* című katolikus, szépirodalmi és kritikai hetilap (1909–1944) szerkesztője és szerzője, aki így vélekedett lapja hasábjain Mikszáth Kálmán 1908-ban megjelent regényéről:

„Mikszáth műveit idegen nyelvre is lefordítják s ez haszon a magyar irodalom hírére, de külföldi a regényben alig fog mást látni, mint a magyar nemzet ellenségeinek igazát. A magyar társadalom torzképét, erőszakos, dölyfös politikusokat, korlátolt, műveletlen, fenékgig rom-

lott középosztályt, lelkiismeretlen közigazgatást. Mindazt szóval, amivel sok ellenségünk oly kitartással vádol s amit a legmagyarabb magyar író cinikus magasróllátással igazol. E könyv amely nyeresége irodalmunknak, olyan kára lehet nemzetünknek.”

A fenti idézetből rögtön sejthető, hogy ma is számot tarthat figyelmünkre az a 20. század eleji társadalomkép, amelyet Mikszáth a maga gunyoros módján ábrázolt művében. Színesen festette le a beszédes nevű Bontó vármegye életét: a levitézlett dzsentrieket, a csetlő-botló polgárosodást, a kicsit sem szárnyaló gazdaságot, a züllő politikát, a megrendült erkölcsöt, a kiürült formákat. És ahogyan a Noszty fiú esetét Tóth Marival Szombathelyen színre vitték, abból ki is érződik minden, aminek